

duurzaam
schoon
grondwater

Samen werkt!

Het project Duurzaam Schoon Grondwater startte in 2007. Na twee seizoenen kunnen we al een aantal resultaten laten zien. In deze nieuwsbrief een korte samenvatting van 2008 en een hoopvol vervolg voor de toekomst.

Ruim 120 agrariërs, die samen een kleine 4.000 ha (35%) in grondwaterbeschermingsgebied beheren, werken mee aan Duurzaam Schoon Grondwater. We hebben het dan over de meest kwetsbare gebieden in grondwaterbescherming.

MINDER STIKSTOF DIE ONGEBRUIKT UITSPOELT

Gezamenlijk voerden die deelnemers 68.500 kg minder stikstof aan dan de wettelijke gebruiksnorm. Dat komt neer op 17,7 kg stikstof per ha. Voor Duurzaam Schoon Grondwater is het stikstofoverschot het belangrijkste. Het gaat immers niet alleen om de toevoer van stikstof, maar ook hoeveel weer afgevoerd wordt. Dat is belangrijk voor de agrarische ondernemer; een efficiënt gebruik van stikstof betekent vaak ook financieel voordeel. Voor het grondwater betekent een lager stikstofoverschot dat er minder kan uitspoelen, dus een lagere concentratie nitraat in ons drinkwater.

Het gemiddelde stikstofoverschot (aanvoer van stikstof minus afvoer van stikstof) in 2008 was 83 kg/ha. In de tabel een overzicht van de resultaten in 2007 en 2008 en de prognose voor 2009.

LEES VERDER OP PAGINA 2

Stimuleringsmaatregelen	2007	2008
minder stikstoftoevoer (dan wettelijke N-gebruiksnorm) totaal	49.763 kg	68.490 kg
minder stikstoftoevoer (dan wettelijke N-gebruiksnorm) gem. per ha*	24,4 kg/ha	17,7 kg/ha
		De wettelijke norm wijzigde in 2007, waardoor ook de onderschrijding wijzigt
stikstofoverschot gemiddeld per ha	97 kg/ha	83 kg/ha
vee eerder opstallen (in prioritaire zone)	36 ha	178 ha
vervroegde mestaanwending (in prioritaire zone)	110 ha	199 ha
stro achterlaten (stikstofbinder in prioritaire zone)	88 ha	198 ha
lagere milieubelasting door bestrijdingsmiddelen	1.033 ha	2.161 ha

Precisielandbouw, een demonstratie

2
NIEUWSBRIEF DUURZAAM SCHOON GRONDWATER 05

VERVOLG VAN PAGINA 1

GROTE VERSCHILLEN IN MIDDELENGEBRUIK

Met uitzondering van zomertarwe realiseren deelnemers aan DSG minder milieubelasting door gewasbescherming dan het gemiddelde gebruik (aanvangsnorm). Opvallend zijn de grote verschillen tussen deelnemers per gewas. In een gewas als aardappelen varieert de gemiddelde milieubelasting bijvoorbeeld van nul milieubelastingspunten per ha tot ruim 5.000! Belangrijk is een tijdige advisering over de mogelijke middelen, risico's en kosten.

TOEKOMST

WML wil de samenwerking met agrariërs in Duurzaam Schoon Grondwater de komende jaren voortzetten. "De grondstof voor ons drinkwater moet beschermd worden en niet gezuiverd". In het vervolg wordt naast stimuleringsmaatregelen en bedrijfsadvies ook ingezet op nieuwe kennis. WML wil in een gezamenlijke inspanning met overheden en andere projecten, kenniscirkels over belangrijke thema's organiseren.

Door samenwerking te zoeken met ambitieuze ondernemers en belanghebbende partijen kan nieuwe kennis immers in de praktijk worden getest en doorontwikkeld.

Voorlopige ideeën zijn: verdere toepassingen van precisielandbouw, alternatieven voor glyfosaat bij niet kerende grondbewerking, toepassen van biologische technieken en strategische bedrijfsplanning. Andere ideeën, maar ook vragen zijn natuurlijk altijd welkom bij het projectteam.

Ondanks de vele wolken, bleef het droog. Op 23 juli demonstreerden deelnemers Duurzaam Schoon Grondwater verschillende machines die werken met GPS. We kunnen concluderen dat er veel verschil is tussen de verschillende systemen. Niet alleen qua werkbaarheid en effectiviteit, maar ook qua prijs. Met een simpel systeem kunnen al goede resultaten behaald worden. Deelnemers spreken nu al over een vermindering van 5-8% van het middelengebruik. En we staan nog maar aan het begin, want verdere ontwikkeling in deze richting is zeker nodig. Binnen Duurzaam Schoon Grondwater wordt hier in de toekomst op ingezet. Precisielandbouw en efficiëntie zijn immers niet alleen goed voor de portemonnee van de agrariër, ook het grondwater wordt er beter van!

Van de demonstratie is een samenvattende film gemaakt. U krijgt die gratis toegestuurd als u dit aanvraagt bij Ellen Kusters (agri@agricconnection.com, 06-46347530).

MIJNAKKER.NL

De land- en tuinbouw maken almaar meer gebruik van hoogwaardige technologie. Via satellietbeelden kunnen agrariërs het stikstofgehalte, de vochtigheidsgraad, de groei én de opbrengst van hun percelen op de voet volgen. Via Duurzaam Schoon Grondwater maken deelnemers kennis met dit systeem. Het systeem is zeker nog niet ideaal, maar ook hier gaan de ontwikkelingen in rap tempo vooruit. Meer en betere satellietbeelden, grotere gebruiksvriendelijkheid liggen in het verschiet. In de toekomst wordt gewerkt aan een directe koppeling tussen de satellietbeelden en bijvoorbeeld kunstmeststrooier.

Efficiënt benutten is de basis van alles!

Dat zeggen Ger en Guido van Hoven, melkveehouders in Eckelrade. Vader en zoon van Hoven werken volgens de eindnormen (2012) van de mestwetgeving. Een gesprek over inspelen op de toekomst, knelpunten oplossen en efficiënt boeren.

Van Hoven is al ruim tien jaar actief bezig met het verminderen van de bemesting op zijn percelen en dat met begeleiding van het team adviseurs binnen Koeien en Kansen. Samen met Koeien en Kansen zoeken ze naar goedkope oplossingen die leiden tot de gewenste milieuprestaties. Praktijkonderzoek, testen, metingen, aan alles werken ze intensief en vol vertrouwen mee. In een inhoudelijke discussie over nitraat, fosfaat, bodemprocessen en gevolgen voor de productie doet van Hoven niet onder voor Wageningse onderzoekers. “Inmiddels vind ik het niet meer zo leuk als bij de start van het project, de laatste loodjes wegen werkelijk zwaar”, aldus van Hoven. “Na al die jaren van intensieve verbetering van bedrijfsmanagement, valt op dat vlak weinig meer te halen. Werken met de eindnormen is werken op het scherpst van de snede.”

Door te investeren in kennis en managementverbetering kan van Hoven nu vooruitlopen op de wetgeving en is dus voorbereid op de toekomst. “Voor veel collega ondernemers valt op dat vlak nog een efficiëntieslag te maken. De belangrijkste adviseurs zijn de leveranciers. Dat betekent vaak dat advies gebaseerd is op het maximale gebruik van middelen binnen de wetgeving. Dat is zeker niet altijd de meest efficiënte manier voor de agrariër! Een bemestingsplan moet meer zijn dan een papier om aan de wet te voldoen. Het zou eigenlijk een plan moeten zijn om een zo hoog mogelijke opbrengst met zo weinig mogelijk middelen te krijgen. Neem nu dit droge jaar, zegt Guido. Elke weldenkende agrariër weet dat de productie niet al te hoog zal zijn en meer mineralen daar niet bij helpen. Maar velen gebruiken wat wettelijk beschikbaar is (gebruiksnorm), ook als dat geen zin heeft. Dat is jammer voor zowel de agrariër als het milieu. In die zin was Minas (mineralenaangiftesysteem) een veel beter instrument om stikstof te sturen. Ger is hier heel duidelijk in: “Werkend met de eindnormen weten we dat we maar weinig beschikbaar hebben. We moeten dus alles zo

efficiënt mogelijk gebruiken, anders zijn we in juni door onze kunstmest heen.”

Realistisch zijn ze wel, Ger en Guido van Hoven. “De regels worden steeds strenger en de agrarische ondernemer is daarbij de enige die op zijn managementcapaciteiten wordt aangesproken. Werkend met de eindnormen, komen we in een normaal jaar zo’n 100-150 kg kalkammon te kort. Oftewel: het kost ons geld. Dat zou niet nodig moeten zijn. “Er is té weinig onderzoek en ontwikkeling naar betere of andere kunstmeststoffen en diervoeders. Daar zie ik nog mogelijkheden tot verbetering. De overheid richt zich eigenlijk alleen op de projecten, de agrariërs. Ze zouden daarnaast ook de toeleveranciers moeten motiveren om machines, kunstmeststoffen, nieuwe voeders, etc. te ontwikkelen. Door een te trage ontwikkeling hier, kost het ons geld.”

“Vooral fosfaat is voor ons een moeilijke factor. We voeren feitelijk meer aan dan we nodig hebben. Onze grootste aanvoerpost is diervoeder. Door het fosforgehalte in het krachtvoer te verlagen is mestafvoer op basis van fosfaat in alle gevallen te voorkomen. Maar fosforarm krachtvoer is duurder of domweg niet te krijgen. Kwestie van vraag en aanbod. Als we als agrarische sector vooruitkijken, betekent dit dat we nu moeten vragen naar dat soort voer! De eindnormen zijn bekend, maar we werken als sector vaak té weinig pro actief. De beschikbare kennis is ook niet transparant. Eigenlijk moeten we steeds vaker cijfers overdragen en is er te weinig tijd om dat alles te beredeneren. Kennis van je eigen grond is de basis van een goed bedrijf. De mentaliteit is nog te vaak dat je beter iets te veel strooit, dat is altijd goed. Drie jaar is dan een heel korte tijd om bij te stellen.”

Een sterke ondernemer werkt op basis van onafhankelijk advies in combinatie met eigen ervaring. Kennisuitwisseling met collega’s, onderzoekers en leveranciers maakt onze sector sterk om toch economisch te kunnen werken met strenge milieunormen. De onafhankelijke advisering die via Duurzaam Schoon Grondwater wordt geboden geeft ons een extra mogelijkheid om vooruit te kunnen groeien.

Duurzaam Schoon Grondwater in vogelvlucht

4

NIEUWSBRIEF DUURZAAM SCHOON GRONDWATER 05

WAAROM?

- Omdat water één van de belangrijkste dagelijkse behoeften is en schoon drinkwater voor ons zelf en de volgende generaties essentieel is.
- Omdat het produceren van schoon drinkwater in Limburg op de lange termijn enkel mogelijk is door het behouden van schoon grondwater.
- Omdat het behouden van schoon grondwater enkel mogelijk is door een goede samenwerking tussen drinkwaterproducent en grondgebruiker.
- Omdat WML een duurzame verlaging van het stikstofoverschot en bestrijdingsmiddelen in de grondwaterbeschermingsgebieden wil, zodat minder in het grondwater terecht kan komen.
- Omdat de agrariërs ondersteund wordt in de zoektocht naar efficiënte bedrijfskeuzes en lagere milieubelasting voor het grondwater.

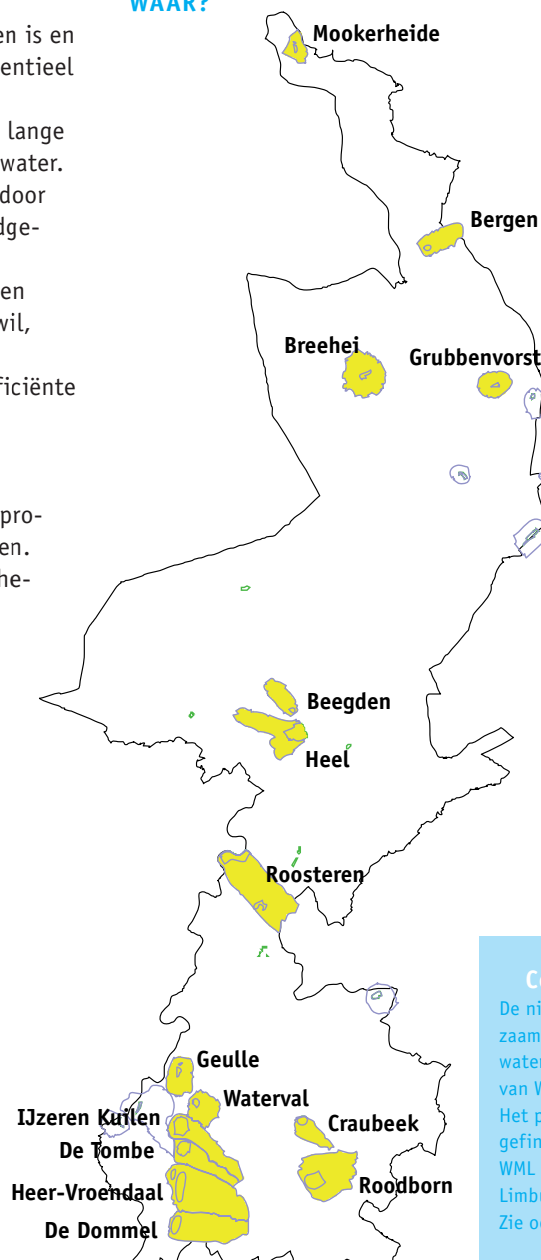
WIE?

- Waterleidingmaatschappij Limburg is verantwoordelijk voor de productie van drinkwater dat voldoet aan de hoge kwaliteitsnormen.
- Agrariërs met gronden in grondwaterbeschermingsgebieden beheren en bewerken die gronden rekening houdend met de wettelijke normen.
- Provincie Limburg is verantwoordelijk voor de basisbescherming van het Limburgse grondwater.

WAT?

- Agrariërs met gronden in de grondwaterbeschermingsgebieden kunnen afspraken maken met WML over de te nemen maatregelen en bedrijfsondersteuning.
- Voor elke deelnemer aan het project wordt een integraal bedrijfsadvies op maat gemaakt. De inhoud van dit advies wordt vooraf besproken tussen agrariër en adviseur.
- WML stelt een stimuleringsvergoeding beschikbaar voor maatregelen die bovenwettelijk zijn en kosten met zich meebrengen. Deze mogen ook een experimenteel karakter hebben.
- Afspraken worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen WML en agrariër
- Er zijn twee klankbordgroepen (Zuid-Limburg en Midden-Noord Limburg), die het project begeleiden.
- Er worden jaarlijks bijeenkomsten, demonstraties en excursies georganiseerd.

WAAR?

Colofon

De nieuwsbrief Duurzaam Schoon Grondwater is een uitgave van WML. Het project wordt gefinancierd door WML en Provincie Limburg. Zie ook www.wml.nl

Aan deze nieuwsbrief werkten mee: Miranda Bemelmans, Sjef Crijns, Jo Handels, Ellen Kusters en Frans Vaessen

Druk:
Andi Druk

Contact

Sjef Crijns
DLV Plant
06-53310381
j.crijns@dlvplant.nl

Miranda Bemelmans
projectbegeleiding
+32-494519510
bemel_heus@hotmail.com

Ellen Kusters
AgriConnection
06-46347530
agri@agricconnection.nl

Jo Handels
projectleider WML
043-8808614
a.handels@wml.nl

Frans Vaessen
adviseur WML
06-29564252
f.vaessen@wml.nl